

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Р. РИКАМЉЕ

представено на 8 юни 2023 година¹

Дело C-125/22

X,

Y,

шестте им ненавършили пълнолетие деца

срещу

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

(Преюдициално запитване, отправено от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Хертогенбос, Нидерландия)

„Преюдициално запитване — Обща политика в областта на убежището и субсидиарната закрила — Директива 2011/95/ЕС — Условия за предоставяне на субсидиарна закрила — Член 15 — Отчитане на присъщите на индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя елементи, както и на цялостното положение в държавата на произход — Хуманитарни обстоятелства“

I. Въведение

1. Настоящото преюдициалното запитване, отправено от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Хертогенбос, Нидерландия) на основание член 267 ДФЕС, се отнася до тълкуването на член 15 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила².

2. Преюдициалното запитване е отправено в рамките на спор между съпрузите X и Y и шестте им ненавършили пълнолетие деца, всички те либийски граждани (наричани по-нататък заедно „жалбоподателите“), от една страна, и от друга страна, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (държавен секретар по правосъдие и сигурност, Нидерландия, наричан по-нататък „държавният секретар“) във връзка с решенията на последния да

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² ОВ L 337, 2011 г., стр. 9.

отхвърли молбите за международна закрила на жалбоподателите. Основният въпрос по този спор е дали жалбоподателите отговарят на условията за субсидиарна закрила по смисъла на Директива 2011/95.

3. Запитващата юрисдикция иска по същество да се уточни как при разглеждането на молбата по член 15 от Директива 2011/95 трябва да се вземат под внимание индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, от една страна, и цялостното положение в държавата на произход, от друга страна. Освен това запитващата юрисдикция иска да се установи дали при определени условия при преценката на правото на субсидиарна закрила трябва да се вземат предвид и хуманитарни обстоятелства. С решението си, в което ще бъдат тълкувани общите критерии, въз основа на които се признава, че лицата, подали молба за международна закрила, отговарят на условията за субсидиарна закрила, Съдът ще допринесе за правната сигурност и за по-голяма последователност при прилагането на правилата, уреждащи Общата европейска система за убежище.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

1. Хартата на основните права на Европейския съюз

4. Член 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) е озаглавен „Човешко достойнство“ и гласи:

„Човешкото достойнство е ненакърнимо. То трябва да се зачита и защитава“.

5. Член 4 от Хартата е озаглавен „Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унизително отношение или наказание“ и предвижда:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания, на нечовешко или унизително отношение или наказание“.

6. Член 19 от Хартата е озаглавен „Защита в случай на принудително отвеждане, експулсиране и екстрадиране“ и в параграф 2 предвижда:

„Никой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унизително отношение или наказание“.

2. Директива 2011/95

7. Член 2 от Директива 2011/95 е озаглавен „Определения“ и предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „международна закрила“ означава статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила, както са определени в букви д) и ж);
- б) „лице, на което е предоставена международна закрила“ означава лице, на което е предоставен статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, както са определени в букви д) и ж);

[...]

- е) „лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, които не отговарят на условията за бежанец, но за които има сериозни основания да се смята, че ако бъдат изпратени обратно в държавата на произход, или в случай на лице без гражданство — в държавата на предишното му обичайно пребиваване, биха били изложени на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15, и по отношение на които не се прилага член 17, параграфи 1 и 2, и които не могат или поради такава опасност не желаят да получат закрилата на тази държава;

- ж) „статут на субсидиарна закрила“ означава признаването от държава членка на гражданин на трета държава или лице без гражданство за лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила;

- з) „молба за международна закрила“ означава искането, отправено от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, за закрила от държава членка, което може да бъде разглеждано като лице, искащо да получи статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, и което лице не иска изрично друг тип закрила извън приложното поле на настоящата директива, която може да бъде предмет на отделна молба;

- и) „молител“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, подали молба за международна закрила, по която все още не е взето окончателно решение;

[...]“.

8. Член 4 от тази директива, който е озаглавен „Оценяване на фактите и обстоятелствата“ и е част от глава II, отнасяща се до „[о]ценяване на молбите за международна закрила“, гласи:

„1. Държавите членки могат да преценят, че е задължение на молителя да представи във възможно най-кратък срок всички необходими елементи в подкрепа на своята молба за международна закрила. Държавата членка следва да оцени, в сътрудничество с молителя, елементите, свързани с молбата.

[...]

3. Оценяването на молбата за международна закрила следва да бъде извършено за всеки отделен случай, като се вземат под внимание следните елементи:

- а) всички относими факти, свързани с държавата на произход в момента на вземането на решение по молбата [...];
- б) относими декларации и документи, представени от молителя, включително и информация, позволяваща да се определи дали молителят е бил или би могъл да бъде обект на преследване или на тежки посегателства;
- в) индивидуалното положение и личните обстоятелства относно молителя, включително и фактори като неговото минало, пол и възраст, за да може да се определи, въз основа на личните обстоятелства относно молителя, дали действията, на които той е бил или рискува да бъде изложен, биха могли да бъдат считани за преследване или за тежки посегателства;

[...]

4. Фактът, че молител вече е бил преследван или вече е понесъл тежко посегателство, или е бил обект на директни заплахи за подобно преследване или подобно посегателство, е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване или от реален риск да понесе тежко посегателство, освен ако съществуват достатъчни основания да се смята, че такова преследване или тежко посегателство не би се повторило.

5. Когато държавите членки прилагат принципа, съгласно който молителят има задължение да обоснове молба за международна закрила, и когато определени аспекти на неговите декларации не са подкрепени с документи или други доказателства, тези аспекти не изискват потвърждение, когато са изпълнени следните условия:

- а) молителят е положил реални усилия да обоснове своята молба;
- б) всички относими елементи, с които молителят разполага, са били представени и е било дадено задоволително обяснение за липсата на останалите относими елементи;
- в) декларациите на молителя са преценени за непротиворечиви и достоверни и не влизат в разрез с наличната и относима към неговия случай обща и конкретна информация;

[...]

д) общата достоверност на твърденията на молителя е установена“.

9. Съгласно член 6 от посочената директива, който е озаглавен, „Субекти на преследване или тежки посегателства“:

„Субектите на преследване или тежки посегателства включват:

- а) държавата;
- б) партии или организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия;

в) недържавни субекти, ако може да бъде доказано, че субектите, посочени в букви а) и б), включително и международни организации, не могат или не искат да предоставят закрила срещу преследване или тежки посегателства по смисъла на член 7“.

10. Член 8 от същата директива е озаглавен „Вътрешна закрила“ и предвижда в параграф 2:

„При разглеждането на обстоятелството дали молителят има основателно опасение от преследване или дали е изложен на реална опасност от тежки посегателства, или дали има достъп до закрила срещу преследване или тежки посегателства в част от държавата на произход в съответствие с параграф 1, държавите членки вземат под внимание в момента, в който се произнасят по молбата, общите условия в тази част на държавата и личните обстоятелства относно молителя в съответствие с член 4. За тази цел държавите членки гарантират получаването на точна и актуална информация от съответните източници, като например върховния комисар за бежанците на Организацията на обединените нации и Европейската служба за подкрепа в областта на убежището“.

11. Съгласно член 15 от Директива 2011/95, който е озаглавен „Тежки посегателства“ и е част от глава V, отнасяща се до „[у]словия[та] за субсидиарна закрила“:

„Тежките посегателства са:

- а) смъртно наказание или екзекуция; или
- б) изтезание или нечовешко или унижително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход; или
- в) тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт“.

12. Член 18 от тази директива е озаглавен „Предоставяне на статут на субсидиарна закрила“ и гласи:

„Държавите членки предоставят статут на субсидиарна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, които отговарят на условията за субсидиарна закрила в съответствие с глави II и V“.

Б. Нидерландското право

13. Член 29, параграф 1 от Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000) (Закон за общо преразглеждане на Закона за чужденците (Закон за чужденците от 2000 г.) от 23 ноември 2000 г. (Stb. 2000, бр. 496), в редакцията му, приложима към спора в главното производство, гласи:

„1. Разрешението за пребиваване за определен срок [...] може да бъде издадено на чужд гражданин, който:

- а) има статут на бежанец или
- б) е доказал надлежно, че има основателни причини да се предполага, че в случай на експулсиране за него би възникнала реална опасност от тежки посегателства, които са:

- 1°. смъртно наказание или екзекуция; или
- 2°. изтезание или нечовешко или унизително отношение или наказание, наложено на молител в държавата на произход; или
- 3°. тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт.

2. Разрешението за пребиваване за определен срок по член 28 може освен това да бъде предоставено на изброените по-нататък членове на семейството, ако към момента на пристигането на чуждия гражданин те са част от семейството му и са влезли заедно с него в Нидерландия или са се присъединили към него в срок до три месеца след като му е издадено разрешение за пребиваване за определен срок. [...]

[...]

4. Разрешението за пребиваване за определен срок [...] може също така да бъде предоставено на член на семейството по смисъла на параграф 2, който сам не се е присъединил към посочения в параграф 1 чужд гражданин в срок до три месеца след издаването на последния на разрешението за пребиваване [...], ако в този тримесечен срок от или в полза на този член на семейството е подадено заявление за издаване на виза за пребиваване за срок от над три месеца“.

III. Фактите в основата на спора, главното производство и преюдициалните въпроси

14. Съпрузите X и Y, жалбоподатели в главното производство, са с произход от Либия. На 28 януари 2018 г. те подават молби за международна закрила в Нидерландия, включително от името на шестте им ненавършили пълнолетие деца.

15. Те обосновават молбите си, като декларират следните елементи: в продължение на няколко години X е работил в Триполи като телохранител на високопоставени политици. Веднъж по него било стреляно по време на джогинга му след края на работното време. Бил е улучен в главата и в резултат от това имал парче от куршум в лявата буза. След това X бил заплашван на два пъти по телефона, първият път — около пет месеца след стрелбата по него, и вторият път — една-две години след стрелбата. По време на тези телефонни разговори, по-специално било казано, че X работи за правителството, че ще бъде убит и че децата му ще бъдат отвлечени. X имал съмнения относно самоличността на лицето, отговорно за стрелбата и заплахите, но не можел да го докаже. Освен това жалбоподателите изтъкват, че освен хуманитарните обстоятелства в Либия (по-специално липсата на достъп до питейна вода и електроенергия) обстоятелството, че имат шест ненавършили пълнолетие деца, също е от значение за преценката по член 15, буква в) от Директива 2011/95.

16. С отделни решения, всичките от 24 декември 2020 г., държавният секретар отхвърля молбите за международна закрила като необосновани. Освен това в решенията се посочва, че на жалбоподателите няма да бъде издадено обикновено разрешение за пребиваване и че крайният им срок за напускане няма да бъде отложен. Накрая, държавният секретар

постановява, че тези решения трябва да се считат и за задължение за напускане на територията и че за да ги изпълнят, жалбоподателите разполагат със срок от четири седмици.

17. Жалбоподателите подават жалба срещу отхвърлянето на молбите им за международна закрила поради необоснованост пред *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Хертогенбос).

18. Тази юрисдикция изразява съмнения относно тълкуването на член 15 от Директива 2011/95. Тя иска да се установи дали разпоредбите на този член 15, буква б), от една страна, и тези на член 15, буква в), от друга страна, трябва да се преценяват напълно самостоятелно една от друга, или напротив, посоченият член 15 трябва да се тълкува в смисъл, че всички относими аспекти, които са свързани както с индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, така и с цялостното положение в държавата на произход, трябва винаги да се разглеждат като едно цяло и в тяхната взаимовръзка, преди да се определи коя проявна форма на тежко посегателство може да бъде доказана въз основа на тези аспекти. Тя изтъква, че решението дали да се предостави закрила на жалбоподателите в главното производство зависи от начина, по който тези разпоредби трябва да се тълкуват.

19. Поради това *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Хертогенбос) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли член 15 от Директива 2011/95 във връзка с член 2, буква ж) и член 4 от тази директива, както и с член 4 и член 19, параграф 2 от [Хартата] да се тълкува в смисъл, че по въпроса дали даден молител се нуждае от субсидиарна закрила всички релевантни аспекти, които се отнасят както до индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, така и до цялостното положение в страната на произход, трябва винаги да бъдат разгледани и преценени като едно цяло и в тяхната взаимовръзка, преди да се изясни каква пораждаща страх проявна форма на тежко посегателство може да бъде доказана въз основа на тези аспекти?
- 2) Ако Съдът даде отрицателен отговор на първия въпрос, обхватът на преценката на индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя в рамките на преценката по член 15, буква в) от Директива 2011/95, досежно които Съдът вече е изяснил, че трябва да бъдат отчетени, по-широк ли е от обхвата на проверката въз основа на изискването за индивидуализация по смисъла на решението на Европейския съд за правата на човека [от 17 юли 2008 г.] по дело *N.A./Обединено кралство* [(СЕ:ЕCHR:2008:0717JUD002590407)³]? Могат ли тези аспекти в рамките на една и съща молба за субсидиарна закрила да бъдат отчетени при преценката както по член 15, буква б) от Директива 2011/95, така и по член 15, буква в) от тази директива?

³ Наричано по-нататък „решението по дело *N.A./Обединено кралство*“.

- 3) Трябва ли член 15 от Директива 2011/95 да се тълкува в смисъл, че при преценката дали е необходима субсидиарна закрила т.нар. подвижна скала, досежно която Съдът вече е изяснил, че трябва да се приложи при преценката на твърдение за страх от тежки посегателства по смисъла на член 15, буква в) от [тази директива], е нужно да се приложи и при преценката на твърдение за страх от тежки посегателства по смисъла на член 15, буква б) от [същата]?
- 4) Трябва ли член 15 от Директива 2011/95 във връзка с член 1, член 4 и член 19, параграф 2 от [Хартата] да се тълкува в смисъл, че при преценката дали даден молител се нуждае от субсидиарна закрила трябва да се отчетат хуманитарни обстоятелства, които са (не)пряка последица от действия и/или бездействия на лице, причинило тежки посегателства?⁴.

IV. Производството пред Съда

20. Актът за преюдициално запитване от 22 февруари 2022 г. постъпва в секретариата на Съда на същата дата.

21. В срока по член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз писмени становища представят жалбоподателите в главното производство, нидерландското, белгийското, германското и френското правителство, както и Европейската комисия.

22. В съдебното заседание от 23 март 2023 г. устни становища представят процесуалните представители на жалбоподателите в главното производство, на нидерландското правителство и на Комисията.

V. Правен анализ

A. Предварителни бележки

23. Женевската конвенция за статута на бежанците от 28 юли 1951 г. и протоколът към нея от 31 януари 1967 г.⁴ са основните международни правни актове в областта на международната закрила, по-специално по отношение на статута на бежанците и на принципа на забрана за връщане. С приемането на Директива 2011/95 в Съюза е въведена нова форма на закрила, „субсидиарна закрила“. Тъй като е приета от законодателя на Съюза по-специално на основание член 78, параграф 2, буква б) ДФЕС, тази директива се вписва в рамките на мерките за Обща европейска система за убежище, включваща „единен статут на субсидиарна закрила за гражданите на трети страни, които, без да получават европейско убежище, се нуждаят от международна закрила“ (курсивът е мой).

24. По смисъла на член 2, буква е) от Директива 2011/95 „лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“, означава „гражданин на трета държава или лице без гражданство, които не отговарят на условията за бежанец, но за които има сериозни основания да се смята, че ако бъдат изпратени обратно в държавата на произход, или, в случай на лице без гражданство — в държавата на предишното му обичайно пребиваване, биха били изложени

⁴ Конвенция за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (Сборник договори на Организацията на обединените нации, том 189, стр. 150, № 2545 (1954), изменена с Протокола за статута на бежанците, сключен в Ню Йорк на 31 януари 1967 г.

на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15“. Тази разпоредба предвижда три вида „тежки посегателства“, чието установяване може да доведе до предоставяне на субсидиарна закрила за лицето, което ги понася. По-конкретно става въпрос за смъртно наказание (буква а), изтезание или нечовешко или унизително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход (буква б) и тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен международен или вътрешен конфликт (буква в).

25. В този смисъл Директива 2011/95 въвежда общи критерии, въз основа на които да се признава, че лицата, подали молба за международна закрила, отговарят на условията за субсидиарна закрила, като така се гарантира прилагането на тези критерии от всички държави членки. Както правилно посочва Съдът, тази директива има за цел да въведе *единна система за субсидиарна закрила*⁵. Националните органи следва да преценят фактите и да установят дали тези критерии са изпълнени в случая, като същевременно следват произтичащите от съдебната практика насоки. Доколкото запитващата юрисдикция изразява съмнения относно тълкуването на член 15 от посочената директива и изразява съжаление, че е налице разнородна практика при прилагането на тези критерии, според мен е необходимо Съдът да се произнесе ясно по поставените въпроси, за да се гарантира последователно прилагане на правилата на Общата европейска система за убежище.

26. Запитващата юрисдикция по същество иска от Съда да уточни как трябва да се вземат под внимание индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, от една страна, и цялостното положение в държавата на произход, от друга страна, при анализа с оглед на предоставянето на този молител на субсидиарна закрила по член 15 от Директива 2011/95 (първи, втори и трети въпрос). Тази юрисдикция иска също да се установи дали при преценката на правото на субсидиарна закрила на посочения молител при определени условия трябва да се вземат предвид и хуманитарни обстоятелства (четвърти въпрос). Тези въпроси ще бъдат разгледани в реда, в който са поставени.

Б. По първия преюдициален въпрос

27. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 15 от Директива 2011/95 във връзка с член 2, буква ж) и член 4 от тази директива, както и във връзка с член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че за да се установи дали даден молител е изложен на опасност от тежки посегателства по смисъла на този член 15, компетентните органи следва да разгледат систематично всички релевантни аспекти, които се отнасят както до „индивидуалното положение“ и „личните обстоятелства“ на молителя, така и до „цялостното положение“ в държавата на произход, преди да се изясни каква проявна форма на тежко посегателство може да бъде доказана въз основа на тези аспекти.

⁵ Решение от 10 юни 2021 г., Bundesrepublik Deutschland (Понятие „тежки и лични заплахи“) (C-901/19, EU:C:2021:472, т. 22).

1. По задължението за оценяване на молбата за международна закрила за всеки отделен случай, като се вземат под внимание всички релевантни аспекти относно държавата на произход, както и относно индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя

28. На първо място, следва да се припомни, че както следва от член 10, параграф 3 от Директива 2013/32/ЕС⁶, решаващият орган на съответната държава членка следва да се произнесе по молба за международна закрила след извършване на подходящо разглеждане, както е уточнено по-специално в посочения параграф. Разглеждането на молбата от решаващия орган, който трябва да разполага със специфични средства и специализирани служители в тази област, е основен етап от общите процедури, въведени с посочената директива⁷.

29. По-нататък, следва да се отбележи, че съгласно член 4, параграф 3 от Директива 2011/95 оценяването на молбата за международна закрила следва да бъде извършено за „всеки отделен случай“, като се вземат под внимание, *inter alia*, елементите, посочени в този член⁸. Буква а) се отнася до „всички относими факти, свързани с държавата на произход“, а буква в) посочва „индивидуалното положение“ и „личните обстоятелства“ на молителя. Тази разпоредба се прилага и при преценката на въпроса дали на молителя следва да се предостави статут на субсидиарна закрила, когато той не трябва да се счита за бежанец. С други думи, дори молбата за международна закрила да не се позовава на елементи, присъщи на положението на молителя, *тази разпоредба изисква да се вземат под внимание „индивидуалното положение“ и „личните обстоятелства“ на молителя.*

30. Освен това следва да се отбележи, че обратно на твърдяното от френското правителство, няма установен йерархичен или хронологичен ред между различните видове тежки посегателства, определени в член 15 от Директива 2011/95⁹, така че от него не може да се изведе никакъв довод, за да се изтъкне липса на релевантност на „индивидуалното положение“ и на „личните обстоятелства“ на молителя (спрямо положението в държавата на произход) като елемент, който следва да се вземе под внимание за целите на оценяването на молбата му за международна закрила с оглед на член 15, буква в) от тази директива. Напротив, тази констатация, изглежда, *подкрепя тълкуване, което изисква именно този елемент да бъде взет под внимание при оценяването, което трябва да се извърши от компетентния орган.*

31. Ето защо според мен от посочените по-горе разпоредби следва, че за да се прецени дали, ако бъде върнат в държавата на произход, молителят би бил изложен на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от посочената директива, *винаги трябва да се вземат под внимание* както „индивидуалното положение“ и „личните обстоятелства“ на молителя, така и *всички относими факти*, свързани с държавата на произход, а следователно и, при необходимост, „цялостното положение в [съответната] държава“.

⁶ Директива на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 60).

⁷ Решение от 29 юли 2019 г., *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, т. 64).

⁸ Решение от 10 юни 2021 г., *Bundesrepublik Deutschland* (Понятие „тежки и лични заплахи“) (C-901/19, EU:C:2021:472, т. 41).

⁹ Вж. в това отношение Европейска служба за подкрепа в областта на убежището (EASO), *Практическо ръководство на EASO: Условия за предоставяне на международна закрила*, април 2018 г., стр. 27.

2. *Проявните форми на тежко посегателство могат да отговарят едновременно на няколко критерия, които следва да се преценят при оценяването на една и съща молба за международна закрила*

32. При това положение е важно да се уточни, че тази констатация не означава, че значението, което следва да се отдаде на двата посочени по-горе елемента (от една страна, индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя и от друга страна, цялостното положение в държавата на произход), непременно е едно и също в рамките на преценка с оглед на член 15, букви а), б) и в) от Директива 2011/95. В практиката си Съдът обръща внимание на факта, че съществуват разлики между тези разпоредби, които следва да бъдат изтъкнати накратко в интерес на по-доброто разбиране на анализа.

33. От една страна, що се отнася до основанията, посочени в буква а), а именно „смъртно наказание или екзекуция“, и в буква б), а именно опасност от „изтезание или нечовешко или унижително отношение“, тези тежки посегателства обхващат ситуации, при които молителят за субсидиарна закрила е специфично изложен на опасността от *определен вид* посегателство¹⁰. От друга страна, посегателството, дефинирано в член 15, буква в) от тази Директивата, изразяващо се в „тежки и лични заплахи срещу живота или личността“ на молителя, обхваща една *по-обща* опасност от посегателство. Така по-скоро се имат предвид в по-широк план „заплахи срещу живота или личността“ на цивилно лице, отколкото определени насилия. Освен това тези заплахи са присъщи на обща ситуация на въоръжен конфликт, който поражда „безогледно насилие“, което предполага, че насилието може да се разпростира към лица без оглед на личното им положение¹¹.

34. Тези разлики обаче не изключват наличието на *припокриване*, така че в някои случаи проявните форми на тежки посегателства *могат едновременно да отговарят на няколко критерия*, които следва да се преценят при оценяването на една и съща молба за международна закрила¹². Поради това считам, че *всички относими елементи*, свързани както с индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, така и с цялостното положение в държавата на произход, *трябва да бъдат разгледани и преценени заедно*, преди да се установи проявна форма на тежко посегателство, която в най-голяма степен съответства на конкретните случаи по член 15, букви а), б) или в) от Директива 2011/95.

35. Освен това е необходимо да се припомни, както е постановил Съдът, че позоваването на „тежки и лични заплахи“ (курсивът е мой) в член 15, буква в) от тази директива трябва да се разбира като обхващащо посегателства, насочени срещу цивилни лица без оглед на тяхната самоличност, когато степента на характеризиращото протичащия въоръжен конфликт безогледно насилие, преценявана от компетентните национални власти, сезирани с молба за субсидиарна закрила, или от юрисдикциите на държава членка, пред които се обжалва решение за отхвърляне на такава молба, достига толкова високо ниво, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се смята, че цивилно лице, върнато в

¹⁰ Решение от 10 юни 2021 г., Bundesrepublik Deutschland (Понятие „тежки и лични заплахи“) (C-901/19, EU:C:2021:472, т. 25).

¹¹ Решение от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 32—34).

¹² Вж. в този смисъл Европейска служба за подкрепа в областта на убежището (EASO), *Член 15, буква в) от Директивата относно условията, на които трябва да отговарят търсещите убежище (2011/95/ЕС) — Съдебен анализ*, януари 2015 г., стр. 16.

съответната страна или евентуално в съответния регион, поради самия факт на присъствието си на тази територия се излага на реална опасност да претърпи тежките заплахи, посочени в член 15, буква в) от посочената директива¹³.

36. Въпреки това, макар да е вярно, че член 15, буква в) от Директива 2011/95 може да обхваща извънредна ситуация като описаната в предходната точка, Съдът уточнява, че посочената разпоредба може да обхваща и други ситуации, характеризиращи се с по-ниска степен на безогледно насилие, *но при които такава опасност произтича от личното положение на молителя*. Всъщност, както е установил Съдът в своята практика, за целите на прилагането на член 15, буква в) от тази директива „колкото по-способен е евентуално молителят да докаже, че е *специфично засегнат поради присъщи на личното му положение елементи*, толкова по-ниска ще бъде степента на безогледно насилие, която се изисква, за да може той да търси субсидиарната закрила“¹⁴ (курсивът е мой).

37. Всички тези обстоятелства водят до извода, че при анализа за предоставянето на субсидиарна закрила на молителя по смисъла на член 15, буква в) от Директива 2011/95 задължително трябва да се вземат предвид не само „цялостното положение“ в държавата на произход, но и при необходимост елементите, свързани с „индивидуалното положение“ и „личните обстоятелства“ на този молител.

3. Някои принципи, които могат да служат като насоки за националните органи при изпълнението на техните функции

38. Накрая, следва да се отбележи, че доколкото нито Директива 2011/95, нито Директива 2013/32, нито която и да е друга норма от правото на Съюза съдържа изрични и подробни правила, свързани със структурата и организацията на процеса на оценяване, що се отнася до взаимозависимостта и последователността на етапите на преценката на различните форми на тежко посегателство по смисъла на член 15 от Директива 2011/95, държавите членки по принцип разполагат с известна *свобода на преценка* в това отношение.

39. Според мен изложените по-горе съображения, които са основани на тълкуване на релевантните разпоредби, като същевременно се отчита практиката на Съда, все пак позволяват да се установят редица *принципи, които могат да ограничат свободата на преценка на държавите членки*. Тъй като тези принципи могат да служат като насока за националните органи при изпълнението на техните функции, считам за уместно да ги представя по-долу.

40. Първо, от член 15 от Директива 2011/95 следва, че законодателят на Съюза умишлено е направил разграничение между различните форми на тежко посегателство, които могат да съществуват. Всяка от трите форми на тежко посегателство, посочени в този член, представлява *самостоятелно основание* за предоставяне на статут на субсидиарна закрила. Следователно *всички* изисквания, произтичащи от релевантната буква на този член 15, трябва да бъдат изпълнени, преди този статут да може да бъде предоставен. Следователно не е достатъчно да се изпълнят *отчасти* изискванията на една буква и

¹³ Решения от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 35), и от 10 юни 2021 г., Bundesrepublik Deutschland (Понятие „тежки и лични заплахи“) (C-901/19, EU:C:2021:472, т. 28).

¹⁴ Решения от 17 февруари 2009 г. Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 39), и от 30 януари 2014 г., Diakité (C-285/12, EU:C:2014:39, т. 31).

отчасти изискванията на друга буква от посочения член 15. Това не променя факта, че евентуално може да става въпрос едновременно за реална опасност от *няколко* тежки посегателства по смисъла на тази разпоредба.

41. На второ място и без да се засяга изложеното по-горе, в положение, при което могат да се разглеждат няколко тежки посегателства по смисъла на член 15 от Директива 2011/95, някои елементи могат да са относими едновременно за няколко форми на такива тежки посегателства. В този случай *въпросните относими елементи следва да се вземат под внимание при преценката на всички форми на тежко посегателство, които могат да бъдат разгледани*. Всъщност, както обясних в точка 29 от настоящото заключение, член 4, параграф 3 от Директива 2011/95 изисква винаги да се вземат под внимание „всички относими факти“, посочени в него, включително индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, както и цялостното положение в държавата на произход. В съответствие с това изискване не може да се приеме, че в дадена държава членка някои потенциално относими елементи няма да бъдат разгледани и преценени от решаващия орган единствено поради формалното съображение, че молителят е изтъкнал тези елементи с оглед на една от потенциално относимите пораждащи страх форми на тежко посегателство, но не и с оглед на друга такава форма на тежко посегателство.

42. Трето, от практиката на Съда е видно, че следва да се разграничат два етапа при оценяването на молба за международна закрила¹⁵. Първият етап се отнася до *установяването на фактическите обстоятелства*, които могат да представляват доказателства в подкрепа на молбата, а вторият етап се отнася до *правната преценка* на тези доказателства и се състои в това да се прецени дали предвид фактите по конкретния случай са налице предвидените материалноправни условия за предоставяне на международна закрила. Изискването за сътрудничество, предвидено в член 4, параграф 1 от Директива 2011/95, се прилага по време на първия, но не и на втория етап. *Това разграничение между двата етапа на оценяване с различни задължения за молителя и решаващия орган, потвърждава, че в очакване на евентуалната правна квалификация този орган не може да не вземе предвид някои потенциално относими елементи*. Този подход би бил в противоречие с принципа, че съществуват два отделни етапа, които логично следва да се прилагат последователно.

43. Четвърто, особено важен аспект, който трябва да се вземе предвид при преценката на молба за международна закрила с оглед на член 15 от Директива 2011/95 — който ще бъде подробно разяснен при разглеждането на втория преюдициален въпрос — се отнася до въпроса до каква степен молителят е *конкретно изложен на риск да претърпи определен вид вреди*. Както е постановил Съдът, тази „индивидуализация“ е важна не само за да може да се определи дали положението на молителя спада към тежките посегателства, определени в букви а) и б), но и за тези, посочени в буква в) от този член. Съгласно т.нар. „подвижна скала“, разработена по пътя на съдебната практика и приложима по буква в), „колкото по-способен е евентуално молителят да докаже, че е *специфично засегнат поради присъщи на личното му положение елементи*, толкова по-ниска ще бъде степента на безогледно насилие, която се изисква, за да може той да търси субсидиарната закрила“¹⁶ (курсивът е мой). Следователно компетентният орган трябва да установи степента на „индивидуализация“, която се изисква в конкретния случай.

¹⁵ Решения от 22 ноември 2012 г., М. (С-277/11, ЕУ:С:2012:744, т. 44 и сл.), и от 2 декември 2014 г., А и др. (С-148/13—С-150/13, ЕУ:С:2014:2406, т. 58).

¹⁶ Вж. точка 36 от настоящото заключение.

44. В съответствие с разпределението на правомощията в рамките на преюдициално производство по член 267 ДФЕС запитващата юрисдикция следва да провери дали възприетият в случая подход на компетентния орган при разглеждането на молбата за международна закрила на жалбоподателите в главното производство отговаря на посочените по-горе изисквания на правото на Съюза.

4. Отговор на първия преюдициален въпрос

45. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на първия въпрос да се отговори, че член 15 от Директива 2011/95 във връзка с член 4, параграф 3 от същата трябва да се тълкува в смисъл, че за всяка от изброените в този член хипотези които могат да бъдат разглеждани в конкретен случай, при оценяването на молбата за международна закрила трябва да се вземат под внимание по-специално всички аспекти (елементи), изброени в член 4, параграф 3, сред които са индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, както и всички относими факти, свързани с държавата на произход, и това оценяване трябва да се извърши по начин, който разграничава двата етапа, свързани съответно с установяването на фактическите обстоятелства, които могат да представляват доказателства в подкрепа на молбата, и с правната преценка на тези доказателства, без да е необходимо да се преценяват заедно различните хипотези на този член 15.

В. По втория преюдициален въпрос

1. Релевантността на практиката на Европейския съд за правата на човека във връзка с член 3 от ЕКПЧ

46. С втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи по същество дали член 15, буква в) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че при анализа за определянето на риска от тежко посегателство по смисъла на тази разпоредба, трябва да се преценят елементите относно индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя и дали обхватът на тази преценка е по-широк от обхвата на проверката въз основа на изискването за „индивидуализация“ по смисъла на решението по дело N.A./Обединено кралство.

47. В частност от акта за преюдициално запитване е видно, че съдът а quo иска да получи разяснения, по-специално по въпроса дали лични обстоятелства, различни от самия факт на произход от зона, в която са налице „изключителни случаи на повсеместно насилие“ по смисъла на посоченото решение — тоест когато степента на насилие в дадена страна достига равнище, при което експулсирането на дадено лице към тази страна представлява нарушение на забраната на изтезанията и нечовешкото или унизително отношение, гарантирана в член 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“) — могат да послужат като релевантно доказателство, необходимо за да се обоснове страх от тежки посегателства по смисъла на член 15, буква в) от Директива 2011/95.

48. В това отношение следва да се припомни, че Съдът е постановил, че член 15, буква в) от Директива 2011/95 може да обхваща не само ситуации, които се характеризират с равнище на безогледно насилие, а и други ситуации, характеризиращи се с по-ниска степен на

насилие, но при които такава опасност произтича от елементи, свързани с личното положение на молителя. Както посочих при разглеждането на първия преюдициален въпрос¹⁷, Съдът е уточнил в практиката си, че „колкото по-способен е евентуално молителят да докаже, че е *специфично засегнат поради присъщи на личното му положение елементи*, толкова по-ниска ще бъде степента на безогледно насилие, която се изисква, за да може той да търси субсидиарната закрила“ (курсивът е мой). От това следва, че при анализа, който следва да се извърши съгласно тази разпоредба, е възможно да се приложи „подвижна скала“, основана на разграничаване в зависимост от възможните равнища на безогледно насилие и в зависимост от индивидуалното положение на молителя, за да се прецени дали този молител отговаря на условията за закрила по посочената разпоредба.

49. Що се отнася до въпроса дали обхвата на преценката на елементите, свързани с индивидуалното положение и с личните обстоятелства на молителя, извършена в рамките на анализа за установяването на опасност от тежко посегателство по смисъла на член 15, буква в) от Директива 2011/95, е по-широк от обхвата на проверката въз основа на изискването за „индивидуализация“, по смисъла на решението на Европейския съд за правата на човека по дело NA с/у Обединеното кралство, следва да се припомни, че в решение от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94), Съдът е постановил, че член 15, буква б) от Директива 2011/95 по същество съответства на член 3 от ЕКПЧ. За сметка на това, тъй като член 15, буква в) от тази директива се различава от посочената разпоредба на ЕКПЧ, *тълкуването ѝ трябва да бъде извършено самостоятелно, като се запазва зачитането на основните права, както са гарантирани те от ЕКПЧ*¹⁸. Съдът е добавил, позовавайки се на посоченото по-горе решение по дело NA с/у Обединеното кралство, че даденото от него тълкуване на член 15, буква в) от Директива 2011/95, във връзка с член 2, буква д) от нея е напълно съвместимо с ЕКПЧ, включително съдебната практика на Европейския съд за правата на човека във връзка с член 3 от ЕКПЧ¹⁹.

50. С влизането в сила на Договора от Лисабон Хартата става правно обвързваща и има същата юридическа сила като Договорите, както е предвидено в член 6, параграф 1 ДЕС. Следователно Хартата вече е основната отправна точка за защитата на основните права в правния ред на Съюза. Именно това следва от съображение 16 от Директива 2011/95. Важно е обаче да се уточни, че основните права, гарантирани от ЕКПЧ — а следователно и от практиката на Европейския съд за правата на човека в това отношение — *запазват цялото си значение* в правния ред на Съюза. Всъщност член 52, параграф 3 от Хартата гласи, че доколкото тя съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от ЕКПЧ, техният смисъл и обхват са същите като дадените им в ЕКПЧ.

51. Що се отнася по-конкретно до член 3 от ЕКПЧ, съдържащото се в него основно право съответства на основното право, закрепено в член 4 от Хартата. Следователно, както вече посочих в заключението си по дело Bundesrepublik Deutschland (Понятие „тежки и лични заплахи“), последната разпоредба има същия смисъл и обхват като първата²⁰. Следователно така практиката на Европейския съд за правата на човека, по-специално що се отнася до член 3 от ЕКПЧ, към която спада решение по дело N.A./Обединено кралство, може да бъде релевантна за тълкуването на разпоредбите на Директива 2011/95.

¹⁷ Вж. точка 36 от настоящото заключение.

¹⁸ Решение от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 28).

¹⁹ Решение от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 44).

²⁰ C-901/19 (EU:C:2021:116, т. 49).

2. Други аспекти, свързани с „индивидуалното положение“ или „личните обстоятелства“ на молителя, които следва да бъдат взети под внимание

52. При това положение е важно да се уточни, че доколкото тълкуването на член 15, буква в) от Директива 2011/95 трябва да бъде извършено *самостоятелно*, както посочва Съдът, обхватът на преценката на личните обстоятелства с оглед на тази разпоредба не се свежда до обхвата на проверката въз основа на изискването за „индивидуализация“, по смисъла на посоченото по-горе решение на Европейския съд за правата на човека. Ето защо ми се струва, че обхватът на преценката на личните обстоятелства по член 15, буква в) от Директива 2011/95 е по-широк от обхвата на проверката въз основа на споменатото изискване за „индивидуализация“.

53. Както посочих в заключението, което представих по дело Bundesrepublik Deutschland (Понятие „тежки и лични заплахи“)²¹, от практиката на Съда ясно следва, че макар прилагането на член 15, буква в) от Директива 2011/95 да не включва, като първа стъпка, разглеждане на личните обстоятелства на молителя, тази разпоредба трябва да се тълкува, като втора стъпка, във връзка с член 4, параграф 4 от тази директива, така, че отнасящи се до молителя елементи от лично естество евентуално да могат да бъдат взети предвид при преценката на съществуването на тежки и лични заплахи по смисъла на член 15, буква в)²².

54. Съгласно член 4, параграф 4 от Директива 2011/95 „[ф]актът, че молител вече е бил преследван или вече е понесъл тежко посегателство, или е бил обект на директни заплахи за подобно преследване или подобно посегателство, е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване или от реален риск да понесе тежко посегателство, освен ако съществуват достатъчни основания да се смята, че такова преследване или тежко посегателство не би се повторило“ (курсивът е мой). Следователно не може да се изключи възможността установяването на евентуални „тежки и лични заплахи“ по смисъла на член 15, буква в) от Директива 2011/95 да се основава на *същите елементи* като тези, взети под внимание при установяването на „изтезание или нечовешко или унизително отношение, или наказание“, на които молителят трябва да докаже, че е конкретно изложен по смисъла на член 15, буква б).

55. Освен това признавам, че съм чувствителен към предложеното от германското правителство тълкуване, според което следва да се вземат предвид и някои фактори, свързани с индивидуалното положение или личните обстоятелства на молителя, които могат да увеличат опасността да стане жертва на насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт²³. Сред тези фактори е по-специално *професията*, когато например лекар, адвокат или устен преводач е изложен на специфични рискове в резултат на дейността си. Макар да не е възможно да се изброят изчерпателно всички фактори, които могат да увеличат опасността дадено лице да бъде жертва на насилие, считам, че подходът, който трябва да се възприеме, е достатъчно ясен, за да се повиши осведомеността на компетентните органи.

²¹ C-901/19 (EU:C:2021:116, т. 24).

²² Решение от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 39 и 40).

²³ Вж. в този смисъл Storey, H. EU immigration and asylum law. Kay Hailbronner/Daniel Thym (éd.), Munich 2016, part D III, art. 15, p. 1238, pt. 16, според който член 15, буква в) от Директива 2011/95 може да се използва за защита на лица, ако те успеят да докажат, че са изправени поради заплахи поради техните „индивидуални характеристики“.

3. Отговор на втория преюдициален въпрос

56. Поради изложените по-горе съображения считам, че на втория въпрос следва да се отговори, че член 15 от Директива 2011/95 във връзка с член 4, параграфи 3 и 4 от същата трябва да се тълкува в смисъл, че индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, включително неговата професия, трябва да се вземат под внимание при разглеждането по член 15, буква в) от тази директива, доколкото тези аспекти (елементи) увеличават специфичния риск да бъде изложен на тежки и лични заплахи срещу живота или личността поради безогледно насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт.

Г. По третия преюдициален въпрос

57. С третия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 15, буква б) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че посочената по-горе „подвижна скала“, която се прилага при преценката по буква в) от този член, трябва да се приложи и при преценката по посочената буква б).

58. В това отношение следва да се отбележи, че тази „подвижна скала“ се отнася до *степента на безогледно насилие* при въоръжен вътрешен или международен конфликт и позволява да се определи дали в конкретен случай степенята на такова безогледно насилие, което може да доведе до тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице, е такава, че по отношение на засегнатото лице има сериозни и потвърдени основания да се смята, че ако бъде върнато в държавата на произход, то би било изложено на *реална опасност от тежки посегателства*, посочени в член 2, буква е) от Директива 2011/95 във връзка с член 15, буква в) от същата.

59. За сметка на това тежките посегателства, посочени в член 15, букви а) и б) от тази директива, обхващат различни положения, при които молителят е *специфично изложен на опасността от посегателство*, което изисква определена степен на индивидуализация въз основа на присъщи за личното му положение обстоятелства.

60. Като се има предвид, че този член 15, буква б) не съдържа изискване за положение, при което е налице определена степен на безогледно насилие, считам, че тази „подвижна скала“ е *ирелевантна* за целите на преценката по тази буква б).

61. Поради тези съображения на третия въпрос следва да се отговори, че член 15, буква б) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че „подвижна скала“, която съгласно практиката на Съда се прилага за целите на преценката по буква в) от този член, *не се прилага* по отношение на първата разпоредба.

Д. По четвъртия преюдициален въпрос

62. С четвъртия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали при анализа с оглед на предоставянето на молителя на закрилата, предвидена в член 15, буква в) от Директива 2011/95, е възможно да се вземат под внимание *извънредни хуманитарни обстоятелства*, които са налице в държавата на произход.

63. Съгласно установената съдебна практика въведеното с член 267 ДФЕС производство е инструмент за сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез който Съдът предоставя на националните юрисдикции насоките за тълкуването на правото на Съюза, които са им необходими за разрешаването на висящия пред тях спор²⁴. В рамките на това сътрудничество сезираният със спора национален съд е в състояние най-добре да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално заключение, за да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Все пак Съдът следва при необходимост да разгледа условията, при които е сезиран от националния съд, за да провери собствената си компетентност, и по-конкретно *да прецени дали исканото тълкуване на правото на Съюза има връзка с действителността и с предмета на спора по главното производство*, за да не му се налага да формулира консултативни становища по общи или хипотетични въпроси. Ако се окаже, че поставеният въпрос е явно ирелевантен за решаването на този спор, Съдът следва да приеме, че липсва основание за произнасяне по него²⁵. Както ще обясня по-нататък, разглеждането на четвъртия въпрос създава трудности, които ми се струват непреодолими, за да може да се заключи, че посоченият въпрос е допустим, въпреки внимателния и грижлив прочит на акта за преюдициално запитване.

64. Първо, запитващата юрисдикция не посочва изрично за *коя буква* от член 15 от Директива 2011/95 се отнася този въпрос. От контекста, в който е поставен въпросът обаче, е видно, че той се отнася до тълкуването, което следва да се даде на буква в) от този член. Освен това запитващата юрисдикция не обяснява *какво трябва да се разбира под „хуманитарни обстоятелства“*. Предоставените в акта за преюдициално запитване обяснения обаче позволяват да се направи изводът, че запитващата юрисдикция се позовава на ситуации, характеризиращи се с *критичен недостиг на основни услуги като снабдяване с храна, вода или медицински грижи*, така че очевидно става въпрос за *„извънредна хуманитарна ситуация“*. При това положение, дори да се предположи, че запитващата юрисдикция има предвид такива обстоятелства, се налага изводът, че *от акта за преюдициално запитване не е видно жалбоподателите да се намират именно в описаното положение*. Само общо позоваване на докладите, изготвени от международни организации относно общото положение в държавата на произход, не може да замести преценката на всеки отделен случай на положението на молителя.

65. Всъщност, макар жалбоподателите да заявяват, че *„трудните условия на живот, като например липсата на възможност за снабдяване с гориво, питейна вода и електричество, са били една от причините за [тяхното] заминаване“*, това не променя факта, че Директива 2011/95 налага *високи изисквания за наличието на опасността за излагане на тежки посегателства*²⁶. Както Съдът многократно е подчертавал, тази директива налага на държавите членки задължението да определят *„лицата, които реално се нуждаят от международна закрила“*²⁷ (курсивът е мой). Именно в този дух Съдът приема, с оглед на рисковете от влошаване на здравословното състояние на гражданин на трета страна, че *„общите недостатъци на системата за здравеопазване в страната на произход“ не попадат в приложното поле на член 15, буква в) от тази директива*²⁸. Освен това Съдът приема,

²⁴ Решение от 20 декември 2017 г., Global Starnet (C-322/16, EU:C:2017:985, т. 17).

²⁵ Решение от 24 октомври 2013 г., Стоилов и Ко (C-180/12, EU:C:2013:693, т. 38).

²⁶ Решение от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 37).

²⁷ Решения от 30 януари 2014 г., Diakité (C-285/12, EU:C:2014:39, т. 33), от 18 декември 2014 г., M'Vodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, т. 37), и от 10 юни 2021 г., Bundesrepublik Deutschland (Понятие „тежки и лични заплахи“) (C-901/19, EU:C:2021:472, т. 44).

²⁸ Решение от 18 декември 2014 г., M'Vodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, т. 31).

че само обективното констатиране на „свързана с общата ситуация в дадена страна опасност“ по принцип не е достатъчно за установяване, че прогласените в тази разпоредба условия са изпълнени по отношение на определено лице²⁹.

66. Това тълкуване се подкрепя от съображение 35 от посочената директива, от което следва, че „[о]пасностите, на които изобщо е изложено населението или част от населението [...], обикновено не представляват сами по себе си индивидуални заплахи, които могат да бъдат квалифицирани като тежки посегателства“ (курсивът е мой). От изложеното по-горе следва, че положение като описаното от жалбоподателите не може да се счита за попадащо в някоя от хипотезите по член 15, буква в) от Директива 2011/95, колкото и трудни да са обстоятелствата за засегнатите лица. Поради тези съображения връзката между поставения от запитващата юрисдикция въпрос и фактите по делото най-малкото изглежда спорна. Ето защо ми се струва, че четвъртият въпрос е хипотетичен.

67. Второ, следва да се отбележи, че от акта за преюдициално запитване не следва, че разглежданите в главното производство хуманитарни обстоятелства са *пряка или непряка последица от действия и/или бездействия на лице, причинило тежки посегателства*, както предполага поставеният въпрос. В акта за преюдициално запитване не се уточнява кое е въпросното лице, в какво се състоят конкретните действия и/или бездействия на това лице, дали те са извършени умишлено или неумишлено, или каква е конкретната връзка между хуманитарните обстоятелства и тези действия и/или бездействия. В този контекст обаче ще припомня, че съгласно практиката на Съда субсидиарна закрила може да се предостави само *ако заплахите са последица от умишлено поведение* на някой от субектите, посочени в член 6 от Директива 2011/95³⁰. Според Съда фактът, че тази разпоредба съдържа списък със субектите на тежки посегателства, „потвърждава идеята, че *тези посегателства трябва да се състоят от действията на трето лице*“ (курсивът е мой)³¹.

68. В рамките на член 15, буква в) от Директивата това означава, че такава закрила може да бъде предоставена, когато сериозните и лични заплахи са *достатъчно пряка последица* от безогледно насилие. В случая при липсата на необходимата информация за конкретното положение на жалбоподателите, по-специално що се отнася до точната *самоличност на субектите, за които се твърди, че са намесени*, не е възможно да се отговори на поставения въпрос, освен ако не се прибегне до хипотетични разсъждения, което е изключено от съдебната практика, посочена в точка 63 от настоящото заключение.

69. Трето, не може да се избегне впечатлението, че преюдициалното запитване всъщност цели да прикани Съда да *включи допълнителни изисквания* в член 15, буква в) от Директива 2011/95 въпреки ясения и изчерпателен текст на тази разпоредба. Всъщност е безспорно, че тази разпоредба не споменава самата „извънредна хуманитарна ситуация“ като една от хипотезите, при които може да се предостави право на субсидиарна закрила. Първо, формулировката на разпоредбата не допуска тълкуване, което може да обхване такава хипотеза. Ето защо считам, че „извънредната хуманитарна ситуация“ *не попада в приложното поле на тази разпоредба*³².

²⁹ Решение от 17 февруари 2009 г., Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, т. 37).

³⁰ Решение от 18 декември 2014 г., M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, т. 31).

³¹ Решение от 18 декември 2014 г., M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, т. 35).

³² Може да се открие известна аналогия със съдебната практика, цитирана в точка 65 от настоящото заключение, съгласно която специфични хипотези не попадат в приложното поле на член 15, буква в) от Директива 2011/95.

70. Освен това ми се струва, че подобно тълкуване, ако бъде разгледано от Съда, не само би било проблематично поради изложените по-горе доводи, но и би довело до *трудности при прилагането от националните органи*, още повече че не е ясно как допълнителните изисквания — които трябва да бъдат включени по пътя на съдебната практика — ще се впишат в член 15, буква в) от Директива 2011/95. По-специално връзката между „извънредната хуманитарна ситуация“ и изрично посочените в тази разпоредба изисквания би повдигнала множество въпроси. Свързаните с подобен подход трудности според мен показват, че намерението на законодателя на Съюза не би могло да бъде да приеме такова разширяване на приложното поле на споменатата разпоредба, без да се предвиди реформа³³. Според мен единствено законодателят на Съюза е компетентен да гарантира правната сигурност, като при необходимост измени Директива 2011/95.

71. Поради изложените в предходните точки съображения предлагам на Съда да обяви четвъртия въпрос за недопустим.

Е. Заключение

72. С оглед на изложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Хертогенбос, Нидерландия) преюдициални въпроси по следния начин:

„1) Член 15 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила, във връзка с член 4, параграф 3 от същата,

трябва да се тълкува в смисъл, че:

за всяка от изброените в този член хипотези, които могат да бъдат разглеждани в конкретен случай, при оценяването на молбата за международна закрила трябва да се вземат под внимание по-специално всички аспекти (елементи), изброени в член 4, параграф 3 от тази директива, сред които са индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, както и всички относими факти, свързани с държавата на произход, и това оценяване трябва да се извърши по начин, който разграничава двата етапа, свързани съответно с установяването на фактическите обстоятелства, които могат да представляват доказателства в подкрепа на молбата, и с правната преценка на тези доказателства, без да е необходимо да се преценяват заедно различните хипотези на този член 15.

2) Член 15 от Директива 2011/95/ЕС, във връзка с член 4, параграфи 3 и 4 от същата,

трябва да се тълкува в смисъл, че:

³³ В заключението си по дело Bundesrepublik Deutschland (Понятие „тежки и лични заплахи“) (С-901/19, EU:C:2021:116, т. 56) посочих, че текстът на член 15, буква в) от Директива 2011/95 е резултат на компромис между държавите членки. Всъщност генезисът на тази разпоредба показва, че тя е била предмет на спорове при обсъжданията в рамките на Съвета (вж. в това отношение Storey, H., op. cit, p. 1235, pt. 6).

индивидуалното положение и личните обстоятелства на молителя, включително неговата професия, трябва да се вземат под внимание при разглеждането по този член 15, буква в), доколкото тези аспекти (елементи) увеличават специфичния риск да бъде изложен на тежки и лични заплахи срещу живота или личността поради безогледно насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт.

3) Член 15, буква б) от Директива 2011/95,

трябва да се тълкува в смисъл, че:

„подвижна скала“, която съгласно практиката на Съда се прилага за целите на преценката по буква в) от този член, не се прилага по отношение на първата разпоредба.

4) Четвъртият въпрос е недопустим“.